

Huvudman

Gnesta Waldorfskoleförening
Organisationsnummer 819001-3030
styrelsen@gnestawaldorfskola.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskolan Gnesta Waldorfskola i Gnesta kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 21 juni 2023

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gnesta Waldorfskoleförening att senast **fredag den 26 april 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande delar av områdena undervisning av lärare, garanterad undervisningstid, syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk samt individuella utvecklingsplaner. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Gnesta Waldorfskoleförening inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Gnesta Waldorfskoleförening ska vidta följande åtgärder

Undervisning av lärare

1. Upphör med att ge eleverna undervisning i form av hemuppgifter och tillse att samtlig undervisning leds av lärare. Lärandeprocessen ska ske under ledning av lärare som har ansvaret för det som ska göras. (1 kap. 3 § skollagen och prop. 2009/10:165 s. 633)

Garanterad undervisningstid

2. Se till att huvudmannens beslut om fördelning av undervisningstiden omfattar minst det antal undervisningstimmar i respektive ämne och stadium som anges i timplanen för grundskolan i bilaga 1 till skolförordningen. Se även till att timplanen även omfattar ämnet svenska som andraspråk. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med huvudmannens beslutade timplan. (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3-4 §§ skolförordningen [2011:185] samt bilaga 1 till skolförordningen, timplan för grundskolan)
3. Se till att alla elever i lågstadiet får minst den garanterade undervisningstiden i ämnet teknik fördelat utifrån den stadiindelade timplanen, om inte avvikelser är beslutade genom anpassad studiegång, anpassad timplan eller prioriterad timplan. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur undervisningen är schemalagd under höstterminen 2023 och vårterminen 2024 utifrån huvudmannens beslutade timplan. (3 kap. 12 § och 10 kap. 4-5 §§ skollagen, 9 kap. 3 § skolförordningen samt bilaga 1 till skolförordningen.)
4. Se till att alla elever i mellanstadiet får minst den garanterade undervisningstiden i ämnena teknik, svenska, svenska som andraspråk och idrott och hälsa, fördelat utifrån den stadiindelade timplanen, om inte avvikelser är beslutade genom anpassad studiegång, anpassad timplan eller prioriterad timplan. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur undervisningen är schemalagd under höstterminen 2023 och vårterminen 2024 utifrån huvudmannens beslutade timplan. (3 kap. 12 § och 10 kap. 4-5 §§ skollagen, 9 kap. 3 § skolförordningen samt bilaga 1 till skolförordningen.)
5. Se till att alla elever i högstadiet får minst den garanterade undervisningstiden i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, matematik och språkval, fördelat utifrån den stadiindelade timplanen, om inte avvikelser är beslutade genom anpassad studiegång, anpassad timplan eller prioriterad timplan. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur undervisningen är schemalagd under höstterminen 2023 och vårterminen 2024 utifrån huvudmannens beslutade timplan. (3 kap. 12 § och 10 kap. 4-5 §§ skollagen, 9 kap. 3 § skolförordningen samt bilaga 1 till skolförordningen.)

Syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk

6. Se till att undervisningen i ämnet svenska som andraspråk följer och omfattar ämnets syfte och centrala innehåll. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur undervisningen i ämnet svenska som andraspråk omfattar ämnets syfte och centrala innehåll för de årskurser det finns elever som läser ämnet svenska som andraspråk. (10 kap. 8 § skollagen, 9 kap. 1 § skolförordningen, Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem [2010:37], nedan Lgr 22, 5.19 Svenska som andraspråk)

Individuella utvecklingsplaner

7. Se till att det för samtliga elever i årskurs 1-5 ges omdömen om deras kunskapsutveckling i en skriftlig individuell utvecklingsplan. Planen ska även innehålla en sammanfattning av de insatser som behövs för att respektive elev ska uppfylla kriterierna för bedömning eller betygskriterierna och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med tre avidentifierade individuella utvecklingsplaner för respektive årskurs i årskurserna 1-5. (10 kap. 13 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser garantin för tidiga stödinsatser, särskilt stöd samt tillgång till elevhälsa.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2021:8986, SI 2023:5437) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde under våren 2022 en tematisk tillsyn av Gnesta Waldorfskola. Tillsynen omfattade bestämmelser gällande undervisning utifrån läroplanen, garanterad undervisningstid, tidiga stödinsatser, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, trygghet och kränkande behandling. Skolinspektionen genomförde i samband med den tematiska tillsynen även en riktad tillsyn gällande bestämmelser avseende särskilt stöd.

Skolinspektionen beslutade 23 juni 2022 att förelägga Gnesta Waldorfskoleförening att senast 21 november 2022 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande garanterad undervisningstid, tidiga stödinsatser, särskilt stöd och frånvaro. Vidare tilldelade Skolinspektionen Gnesta Waldorfskoleförening en anmärkning rörande kränkande behandling.

Gnesta Waldorfskoleförening inkom 23 november 2022 med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen begärde kompletteringar vilka Gnesta Waldorfskoleförening inkom med 16 december 2022 samt 12 och 16 januari 2023. Skolinspektionen genomförde därefter ett uppföljningsbesök i Gnesta Waldorfskola mellan 25 till 27 april 2023. Skolinspektionen utökade tillsynen genom att även granska delar av

området grundläggande förutsättningar för skolenheten i samband med uppföljningen.

Gnesta Waldorfskoleförening inkom 29 maj med synpunkter på Skolinspektionens protokoll och inkom den 1 och 7 juni 2023 med kompletteringar efter begäran från Skolinspektionen.

Skolinspektionen beslutade den 21 juni 2023 att återigen förelägga Gnesta Waldorfskola att senast 27 oktober 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande garanterad undervisningstid, svenska som andraspråk, garantin för tidiga stödinsatser, särskilt stöd, individuella studieplaner samt tillgång till elevhälsa.

Gnesta Waldorfskoleförening inkom 26 oktober 2023 med redovisning av vidtagna åtgärder samt med kompletteringar 11 och 29 november 2023 samt den 1 december 2023. Skolinspektionen genomförde därefter återigen ett uppföljningsbesök i Gnesta Waldorfskola 12 december 2023. Skolinspektionen genomförde intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan samt rektorn. Som en del av tillsynen granskades även dokumentation, b.la. individuella studieplaner, beslut om att elev ska läsa svenska som andraspråk samt samtliga handlingar avseende stöd för enskilda elever. Gnesta Waldorfskoleförening inkom 5 januari 2024 med synpunkter på tjänsteanteckningen.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Gnesta Waldorfskoleförening har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har under tillsynen tagit del av samtlig stöddokumentation för enskilda elever. Av stöddokumentationen framgår att det fattats beslut om undervisning i form av att elever ska genomföra hemuppgifter som särskilt stödåtgärder. Av intervjuer med såväl rektorn som elevhälsa och lärare framgår att elever får uppgifter att genomföra i hemmet utan att någon lärare finns med i undervisningssituationen avseende ämnena svenska, engelska och samhällsorienterande ämnen. Av intervju med rektorn framgår att läraren har dialog med vårdnadshavarna som säkerställer att uppgiften kommer läraren tillhanda för bedömning.

Vidare framgår av intervju med rektorn att eleverna i högstadiet, som en del av undervisningen i hem- och konsumentkunskap, får genomföra vissa undervisningsmoment i hemmet som inte sker under ledning av lärare. Eleverna redovisar de uppgifter som de genomför i hemmet genom att eleverna får fotografera exempelvis matlagning och bakning.

Rättslig reglering

Av skollagen definieras undervisning som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. (5 kap. 2§ skolförordningen)

I förarbeten till skollagen framgår bl.a. att i definitionen av undervisningsbegreppet ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. (Prop. 2009/10:165 s. 633)

I förarbeten till skollagen anges vidare att legitimerade lärare har ett individuellt ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver och ska kunna ställas till svars vid eventuella brister i den professionella yrkesutövningen. Lärare som inte omfattas av denna paragraf har självfallet också ett ansvar för att bedriva en så bra undervisning som möjligt, men i dessa fall är det rektorn som ytterst är ansvarig. (prop. 2010/11:20, s. 82)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte ges undervisning i enlighet med skollagen vid de tillfällen de genomför uppgifter i hemmet. Tillsynen visar att elever genomför utbildningsmoment i sina egna hem i flera ämnen utan ledning av lärare. Då eleverna arbetar med undervisningsmoment på egen hand sker inte lärandeprocessen under ledning av lärare som har ansvar för undervisningen.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har i samband med redovisning av vidtagna åtgärder tagit del av huvudmannens beslutade timplan samt scheman. Av huvudmannens timplan framgår bland annat att eleverna totalt får 30 timmars undervisningstid i ämnet

teknik under lågstadiet. Vidare framgår att eleverna i mellanstadiet totalt får 45 timmars undervisningstid i teknik, 489 timmars undervisningstid i svenska och 173,5 timmars undervisningstid i idrott och hälsa. Av timplanen framgår även att eleverna i högstadiet totalt får 175 timmars undervisningstid i idrott och hälsa, 52,5 timmars undervisningstid i hem- och konsumentkunskap, 375 timmars undervisningstid i matematik och 263 timmars undervisningstid i språkval. Rektorn uppger under intervju att det inte fattats något beslut om att minska tid i något ämne till förmån för skolans val. Av huvudmannens timplan saknas information om undervisningstid för ämnet svenska som andraspråk i samtliga stadier.

Av Skolinspektionens granskning av elevernas scheman och huvudmannens timplan framgår att undervisningstiden som är utlagd i elevernas scheman överensstämmer med undervisningstiden i huvudmannens beslutade timplan.

Av huvudmannens redovisning inför Skolinspektionens tillsyn framgår att eleverna i årskurserna 8 och 9 kompenseras med undervisningstid i ämnet hem- och konsumentkunskap utöver de timmar som redovisats i timplanen. Av redovisningen framgår dock inte hur eleverna ska kompenseras mer än att morgonperioder kommer läsas i block under vårterminen 2024. Av huvudmannens inskickade förteckning över morgonperioder framgår endast undervisningstid för hem- och konsumentkunskap som anges i huvudmannens beslutade timplan. Av intervju med rektorn framgår att eleverna i högstadiet kommer att få sin garanterade undervisningstid genom att eleverna får genomföra vissa undervisningsmoment i hemmet. Rektorn uppger vidare att undervisningen som eleverna genomför i hemmet inte sker under ledning av lärare men att det tillgodoräknas som undervisningstid i ämnet hem- och konsumentkunskap. Huvudmannen har i samband med synpunkter på Skolinspektionens tjänsteanteckning, uppgett att rektorn är medveten om att undervisningstiden inte stämmer överens med skolförordningens stadieindelade timplan. Vidare uppges att anledningen till att det saknas timmar i timplanen för hem- och konsumentkunskap beror på att det inte går att räkna på hur mycket undervisningstid som respektive elev får eftersom skolan inte vet hur många timmar det tar för varje elev att genomföra undervisningsmoment hemma.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan) (10 kap. 5 § skollagen).

Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1. Av bilaga 1 till skolförordningen framgår den minsta garanterade undervisningstiden i timmar per stadium och ämne. (9 kap. 3 § och bilaga 1 skolförordningen.) Huvudmannen beslutar om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna efter förslag av rektorn. (9 kap. 4 § skolförordningen)

Av förarbeten till skollagen anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena har koppling till kursplanerna och de nationella proven. Avsikten med den stadiindelade timplanen är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor. (Prop. 2016/17:143, s. 17 och 19)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte ges den garanterade undervisningstid som de har rätt till i flera ämnen. Tillsynen visar att huvudmannens timplan inte överensstämmer med den stadiindelade timplanen som anges i skolförordningen avseende ämnena hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, svenska, teknik och språkval. Av utredningen framgår att det i skolenhetens timplan är utlagt 17 timmar mindre än i den stadiindelade timplanen i ämnet teknik för lågstadiets elever. För eleverna i mellanstadiet är det utlagt 20 timmar mindre i ämnet teknik, 31 timmar mindre i ämnet svenska och 6,5 timmar mindre i ämnet idrott och hälsa än i den stadiindelade timplanen. För eleverna i högstadiet är det utlagt 105 timmar mindre i ämnet idrott och hälsa, 29,5 timmar mindre i ämnet hem- och konsumentkunskap, 25 timmar mindre i ämnet matematik och 9 timmar mindre i språkval än i den stadiindelade timplanen. Trots att det finns elever som läser svenska som andraspråk omfattar huvudmannens timplan inte detta ämne. Då huvudmannens beslutade timplan överensstämmer med den undervisningstid som eleverna får enligt elevernas scheman bedömer Skolinspektionen att eleverna inte ges den garanterade undervisningstid de har rätt till.

Vidare bedömer Skolinspektionen att uppgifter som eleverna själva genomför i hemmet inte kan räknas som undervisningstid. Som anförts, under rubriken undervisning av lärare, sker lärandeprocessen inte under ledning av den lärare som har ansvar för undervisningen när eleverna arbetar självständigt i hemmet. Eftersom de moment som eleverna genomför hemma i skollagens betydelse inte utgör undervisning kan det inte heller räknas som undervisningstid.

Syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut 21 juni 2023 att ingen elev undervisades i ämnet svenska som andraspråk trots att det fanns elever som var i behov av det. Av inkommen redovisning framgår att en kartläggning av elevers behov av att läsa svenska som andraspråk numera genomförs och att rektorn därefter fattar beslut om vilka elever ska undervisas i ämnet svenska som andraspråk.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att elever som läser ämnet svenska som andraspråk ges undervisning tillsammans med elever som läser ämnet svenska. Vidare framgår att lärarna utgår från samma planering för de två ämnena svenska och svenska som andraspråk. Av intervju med rektorn framgår att elever

som läser ämnet svenska som andraspråk dock får enklare uppgifter och att de blir bedömda utifrån att de inte har samma kunskaper i svenska språket som de elever som läser ämnet svenska. Av intervju med lärare framgår att eleverna som läser svenska som andraspråk följer kursplanen i ämnet svenska men att de kan få vissa anpassningar i form av mer lättläst material.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som språkval i grundskolan och specialskolan, som elevens val, eller inom ramen för skolans val. (5 kap. 14- 15 §§ skolförordningen)

Av skolförordningen framgår bland annat att för grundskolan gäller en läroplan. Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår kursplaner med bland annat syfte och centralt innehåll för respektive ämne. (9 kap. 1 § skolförordningen och Lgr22, del 5 Kursplaner)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk inte utgår från syfte och centralt innehåll för ämnet. Tillsynen visar att eleverna inte undervisas utifrån syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk trots att rektorn beslutat om att eleverna ska undervisas i ämnet svenska som andraspråk.

Individuella utvecklingsplaner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut 21 juni 2023 att det fanns brister i skolans arbete med individuella utvecklingsplaner. Tillsynen visar att det inte upprättades individuella utvecklingsplaner för samtliga elever i årskurserna 1-5 och att de individuella utvecklingsplanerna i betydande omfattning saknade omdömen.

Av huvudmannens redovisning framgår att arbetet med att upprätta individuella utvecklingsplaner med omdömen om elevens kunskapsnivå i varje ämne inte genomförts för alla elever. Av redovisningen framgår vidare rektorn organiserat så att enskilda lärare ska få stöttning i arbetet med att upprätta individuella utvecklingsplaner under höstterminen 2023. Av intervju med rektorn framgår att individuella utvecklingsplaner inte upprättats som planerats för samtliga elever under höstterminen 2023 men att det är ett pågående arbete som leds av rektorn och med stöttning av skolenhetens specialpedagog.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att i årskurs 1-5 ska läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Vidare framgår att den individuella utvecklingsplanen även får innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen. (10 kap. 13 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med individuella utvecklingsplaner. Tillsynen visar att de individuella utvecklingsplanerna inte alltid omfattar omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Gnesta Waldorfskoleförenings verksamhet vid Gnesta Waldorfskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av lärare, garanterad undervisningstid, syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk samt individuella utvecklingsplaner. Det finns därför skäl att förelägga Gnesta Waldorfskoleförening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att skolan upprättat rutiner för hur arbetet med garantin för tidiga stödinsatser ska genomföras. Bland annat framgår när kartläggningsmaterialet för förskoleklass och bedömningsstödet för årskurs 1 ska vara genomförda och vilken profession som ansvarar för de olika delarna i genomförandet. Vidare framgår att samråd med specialpedagogisk kompetens har skett utifrån resultatet på kartläggningsmaterialet. Av intervju med elevhälsa och lärare framgår att rutinen har följts under höstterminen 2023. Av redovisningen framgår att rutinen har medfört att elever i behov av stöd uppmärksammas i ett tidigt skede.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, nationellt bedömningsstöd eller nationellt prov, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppnås i årskurs 1 och 3. Vidare framgår att om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd. (3 kap. 4 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens. (3 kap. 4 a § skollagen)

Av skolförordningen framgår att nationella kartläggningsmaterial ska användas för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande i förskoleklass samt att Skolverket får meddela närmare föreskrifter om nationella kartläggningsmaterial och användningen av dessa. (8 kap. 2 och 3 §§ skolförordningen)

Av Skolverkets föreskrifter framgår att Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet i förskoleklass (diarienummer 2019:567 [Hitta språket]) och Skolverkets kartläggningsmaterial i matematiskt tänkande i förskoleklass (diarienummer 2019:568 [Hitta matematiken]) ska användas. Vidare framgår att för varje elev ska läraren använda kartläggningsmaterialen vid avstämningsstillfällen under höstterminen. Vid varje avstämningsstillfälle ska läraren utgå från anvisningar i kartläggningsmaterialet. (2-5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass)

Av skolförordningen framgår vidare att nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 samt att Skolverket får meddela närmare föreskrifter om nationella bedömningsstöd och användningen av dessa. (9 kap. 22 b – c §§ skolförordningen)

Av Skolverkets föreskrifter framgår att i ämnena svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1 ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling (diarienummer 2019:563) användas. Vidare framgår att för varje elev ska läraren använda bedömningsstödet vid avstämningsstillfällen under både höstterminen och vårterminen. Vid varje avstämningsstillfälle ska läraren utgå från Avstämning A, B eller C i bedömningsstödet utifrån hur långt eleven har kommit i sin kunskapsutveckling. (2-3 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan.)

Av Skolverkets föreskrifter framgår vidare att i ämnet matematik i årskurs 1 ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i taluppfattning (diarienummer 2019:564) användas. Vidare framgår att för varje elev ska läraren använda bedömningsstödet vid avstämningsstillfällen under både höstterminen och vårterminen. Läraren ska använda den del av bedömningsstödet som avser den aktuella terminen och börja på mellannivån för varje elev. Därefter ska läraren använda bedömningsstödet utifrån hur långt eleven har kommit i sin kunskapsutveckling. (4-5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmäla, utreda och fatta beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram

Av huvudmannens redovisning framgår att en utbildning genomförts gällande anmälan om särskilt stöd för elever som trots extra anpassningar befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas under en studiedag den 14 augusti 2023. Under perioden 17 augusti 2023 till 13 oktober 2023 har fem anmälningar om utredning av särskilt stöd inkommit till rektorn. Av huvudmannens redovisning framgår att en utredning av särskilt stöd har genomförts för samtliga elever som anmälts till rektorn.

Åtgärdsprogram och utformning av särskilt stöd

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att för de fem pedagogiska utredningarna som genomförts under perioden 17 augusti 2023 till 13 oktober 2023 har fyra resulterat i beslut om att upprätta åtgärdsprogram. Rektorn har även fattat ett beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram efter avslutad utredning.

Beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att det läsåret 2023/24 inte finns någon särskild undervisningsgrupp på skolan och att det därav inte fattats några beslut om särskild undervisningsgrupp. Av intervju med rektorn, elevhälsa och lärare framgår att eleverna som tidigare haft beslut om särskild undervisningsgrupp nu undervisas i ordinarie undervisningsgrupp och att eleverna har viss enskild undervisning. Vidare framgår att fyra elever har beslut om anpassad studiegång. Av de beslut om anpassad studiegång som Skolinspektionen tagit del av framgår avvikelser i ämne och omfattning.

Rättslig reglering

Anmäla, utreda och fatta beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § 1-3 och 5 stycket skollagen)

Åtgärdsprogram och utformning av särskilt stöd

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan avseende vissa särskilt angivna former av särskilt stöd. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. (3 kap. 10 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att elever som behöver särskilt stöd för att nå målen också ges sådant stöd är centralt och arbetet med särskilt stöd är en viktig fråga som berör stora delar av den pedagogiska verksamheten i skolan. Samtidigt kan ett beslut om särskilt stöd innebära inskränkningar och förändringar i den enskilde elevens utbildning. Regeringen anser därför att det måste ställas höga krav på rättssäkerhet. Detta innebär att de beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram som fattas ska vara riktiga i sak och beskriva adekvata åtgärder. En förutsättning för detta är att besluten grundar sig på ett väl underbyggt och korrekt underlag. (Prop. 2013/14:160 s. 25 ff)

Av förarbeten till skollagen framgår vidare vad gäller åtgärdsprogram att det är viktigt att de konkreta åtgärder som avses att vidtas med anledning av det

identifierade behovet av särskilt stöd anges i programmet. Om en elev har behov av regelbundna specialpedagogiska insatser i ett visst ämne kan det t.ex. anges att eleven ska undervisas av en speciallärare i det ämnet, hur många timmar per vecka det ska ske samt om denna undervisning ska ske utöver ordinarie undervisning i det aktuella ämnet eller i stället för den ordinarie undervisningen. Att såväl behovet av särskilt stöd som de konkreta åtgärder som ska vidtas anges i åtgärdsprogrammet är viktigt dels därför att åtgärdsprogrammet är ett redskap för lärare, rektorer och annan skolpersonal i arbetet med att stödja eleven så att han eller hon kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram. Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas. (Prop. 2013/14:160 s. 29)

Beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång

Enligt skollagen får ett beslut enligt 9 § om det finns särskilda skäl gör en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven tillhör. (3 kap. 11 § skollagen)

Av förarbetena framgår att särskilt stöd ska i första hand ges i den gemenskap eller gruppering där eleven vanligtvis ingår. Stödet kan om det finns särskilda skäl ges i en annan miljö om det finns bättre förutsättningar för eleven att kunna tillgodogöra sig det. Vidare framgår att särskild undervisningsgrupp kan betyda undervisning i annan gruppering inom skolenheten eller undervisning i andra lokaler med annan personal. Åtgärden att placera en elev i en särskild undervisningsgrupp ska vara ett särskilt beslut som fattas av rektorn i samband med ett beslut om åtgärdsprogram. Innan beslut om särskilt stöd genom särskild undervisningsgrupp fattas ska samråd ske med eleven och elevens vårdnadshavare. Dokumentation och uppföljning ska ske på samma sätt som när det gäller andra stödåtgärder. Placeringen i särskild undervisningsgrupp ska regelbundet omprövas. Skolan måste också upplysa om möjligheten att överklaga till Skolväsendets överklagandenämnd samt noggrant dokumentera vilka beslut som fattas i samband med placeringen. Uppföljning och utvärdering av de insatta åtgärderna ska ske med viss regelbundenhet och i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. (prop. 2009/10:165 s. 292 f)

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan en fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare

måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen. (prop. 2009/10:165 s. 293 f)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att avtal har skrivits med skolpsykolog. Avtalet som avser läsåret 2023/2024 har delgivits Skolinspektionen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska finnas en elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. (2 kap. 25 § skollagen)

I förarbetena till skollagen framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Vidare följer att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. (prop. 2009/10:165 s. 276)

Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. (Lgr 22, avsnitt 2.8)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av Alexander Aleryd, beslutsfattare
Utreddare Helena Lanver har varit föredragande i ärendet